

Király Ignác: A megélhetésről

Munka... munka... munka... Valamiből, valahogyan élnünk kell. Hosszú éveket áldozunk arra, hogy végzettségünk szerint munkálkodhassunk és ezért bért, fizetést, megélhetéshez szükséges juttatásokat kapjunk. Tesszük ezt annak ellenére, hogy sok esetben végül egészen mást hoz az élet és egyáltalán nem abból van jövedelmünk, ami a képzésünk. A munkaerőpiac meghatározza megélhetésünk lehetőségeit. Bármennyire is szeretnénk, nem tudjuk megszüntetni **kiszolgáltatottságunkat és a bizonytalansági** tényezőket. Kiszolgáltatott a bérből és fizetésből élő, de kiszolgáltatott a vállalkozó, az őstermelő is: munkáltatónak, adó és piaci törvényeknek, és még az időjárásnak is... Ezért hajtanak az emberek, hogy minél stabilabb anyagi helyzetből minél önállóbbnak látszó megélhetést alakítsanak ki. Bizonytalanságot pedig az jelenti, hogy ami ma van és adott, az holnapra megváltozhat, megszűnhet. Ezért hajtanak az emberek a „mókuserékben”, hogy most kaparjanak össze minél többet, mert holnap talán már nem lesz erre lehetőségük. Tény, hogy a teljes embert elnyelheti a megélhetésért való fáradtság. Mintha Jézus kiáltása hangzana: „*Közöttetek ne így legyen!*”

Ami rajtunk fordul, az a **választás behatárolt körén belüli döntés**. Jézusi tájékozódású ember nem illik, hogy szemléletével ellentétes munkakörökből akarjon megélni. Erőszakszervezetek nem a mi életterünk. A vevés, kiváltság keresés, a hatalmi megélhetési lehetőségek, bármilyen jól jövedelmező és csábító területek is legyenek, mint „bűnre vezető alkalmak” kerülendők. „*Szolgáló asztalunktól ne üljünk át a hatalomosztó asztalokhoz*” (Merza József). Tapasztalat, hogy aki elcsábul, sok magyarázkodással igyekszik megnyugtatni a lelkiismeretének véscsengős hangját. Ezek szerint nekünk csak a silányabb megélhetési területek maradnak? Nekünk reményünk sem lehet arra, hogy meggazdagodjunk? Akinek a meggazdagodás a csúcstér, annak bizony silány területek kínálóznak. Akinek az adakozó egymásért élés, a szolgálni akaró egymást éltetés és a békesség munkálása a célja, annak számtalan olyan terület kínálkozik, melyben a megélhetés valamilyen átfedésben van a jézusi elvekkel.

1./ Szemléleti ajánlások

Pozitív értékszemplélet nélkül egy siránkozó, panaszkodó, örök elégedetlen világban elsodródik az ember. Ha megdöbbeneni akaró „reklám” szöveget mondanék, így hangzana: Akarsz szegényedni? Szeretnéd, ha mindenki szolgája lehetnél? Vágysz arra, hogy beléd töröljék mások a cipőjüket és ne csaphass oda? Akarsz-e lúzer, élehetetlen, balek lenni? Csatlakozz hozzánk a Bokorban!

Meghökkenés helyett a pozitív szemlélet vonzó formáját javaslom. Akarsz a szeretetben gazdag lenni? Jó példáddal terjeszd az adás áldását, hogy elszaporodjanak az egymást megajándékozó emberek a földön! Akarsz olyan emberek között élni, akik versenyre kelnek egymás szolgálatában? Akarsz egymást bántani semmiképpen sem akaró emberek között élni? Neked és tiednek az által lesz több, szebb, értékesebb az élete, ha megosztod a magad értékeit másokkal! Jöjj és osztozz velünk, amint mi is ezt szeretnénk tenni veled! Jöjj közénk!

„*Lepergett mára a régi iskolák azon tana, miszerint erény volna megtagadni a föld javait*” (Széchenyi). A Teremtő a javakat éltetésünkre adta. Neveletlen, fegyelmezetlen kölyökként ráncigáljuk el egymástól a javakat, melyek megosztva mindannyiunknak biztosíthatnák az élethez szükséges és elégséges feltételeket. A munkaerőpiac nagy korpa, belekeveredve könnyen megehetnek bennünket a disznók.

Az ember hajlamos arra, hogy gonddá növelje megélhetési problémáit. **Gond** az, ami az ember idejét, energiáját állapotszerűen leköti. Aggodalom, mely örvényként szívja be magát az embert. A jézusi figyelmeztetés szeretne megóvni ettől (Máté 6,25). Ha a ráfordított idő, figyelem, energia szempontjából első helyen **áll amiből élni akarok** és csak utána jön valahányadik helyen, az, **ami szerint élni akarok**, akkor észrevétlenül gonddá nőtt az, aminek hátrébb a helye. Minden emberi számítás, ter-

vezés ellenére szükséges egy alapvető bizalom az élethez. Itt is harmóniát talál a szakrális és a profán életünk: „Istenben való hit, értelmes bizalom kérdése” (H. Küng). Mindent megteszek és bízom abban, hogy rendben lesznek a dolgok (Így is értelmezhető: „Segíts magadon, Isten is megsegít!”).

A bibliai ítéletabló megfontolandó szakirányú tájékozódást kínál (Máté 25,31-40). Jézus lehet, hogy ilyeneket mondana ma? „Éheztem” és a szociális és privát szférában munkálkodtál, élelmiszertermelésben és feldolgozásban dolgoztál és lett mit ennem. „Szomjas voltam” és az élelmiszer előállításban, iparban és mezőgazdaságban munkálkodtál és lett mindennapi ivóvizem, ünnepi borom. „Idegen voltam” és felkínáltad számomra a nálad otthonra találás lehetőségeit. „Ruhátlan voltam” és a könnyűiparban dolgozva előállítottad ruházatomat. „Beteg voltam” és egészségügyben fáradozva gyógyítottad testemet és lelkemet. „Börtönben voltam” és irgalmas, meglátogató és felemelő rám figyélssel támaszom voltál.

2./ Talpraesettségi megfontolások

„Szemesnek áll a világ, a szemtelennek le is fekszik”- mondogatta egy pap barátom. „Csak az a bűn, ami kiderül” – hallottam munkahelyi szarkáktól. „A kutya is oda pottyant, ahol már van” – nevette el magát egy tollasodó ismerős. „Nyomtató ökörnek ne kösd be a száját” – olvassuk az ószövetségi bölcsességet. „Ne érje szó a ház elejét!” – szoktam mondani biztatásul a legalább tisztességes életre. Szemtelenység, sunyiság, dörgölőzés, ravaszság, rámenősség...? Ez kell a talpraesettséghoz? A finn népről írta Illyés: fele hívó és szorgalmas, másik fele nem hívó és nagyon szorgalmas. Miért kellene, hogy a szüntelenül munkálkodó Isten gyermekei ellustuljanak abban a tévhitükben, hogy Istenük megteszi helyettük azt, ami az ő teendőjük lenne? A gazdagodás vágya erősebb motivációt jelent, mint az Istennek tetszeni akarás vágya? Közöttünk ne így legyen.

A jézusi talpraesettség alapja a fejlődőképes sokoldalúság. A világ fiai nyers megfogalmazásban kimondják a megélhetési harcot: „Élni annyi, mint fölélni.” (Remarque). Jézusi átiratban ez így hangzana: élni annyi, mint éltetni. A modern rabszolgatartó világban az marad elvei szerintien is életben, aki a „jég hátán is megél”. Szakembernek lenni jó. Mindenek előtt nekem jó. A munkaerőpiacon ez vagy kell, vagy nem. Ha az éppen szükséges szakterületekhez igazítjuk csupán a pályaválasztást, akkor azzal fog eltelni az életünk, hogy képzések, átképzések kényszerpályáin küszködünk. Tartósan megélni a szakképesítésből jó és szerencsés dolog. Emellett az élet többi területén rátermetté válni nagyon jó és felettebb ajánlott. Gazdagnak kell lenni ahhoz vagy butának, hogy minden csip-csup dologért külső szakembert hívjak. Ötven éves tanár barátomnak egyszer kellett megmutatni egy zárcserét és rájött, hogy ez a bölcsész diplomával is megférő hasznos tevékenység. A kapum előtti kátyú miatt, ha rögtön a hatóságot keresem és nem a lapátot, akkor még van mit fejlődnöm. A **munkálkodás sikerélményei** megolajozzák fejlődési kedvünket. Aki nem kényszeredetten, nyögve nyelve, hanem pozitív értéként éli meg az élet megélhetési kihívásait, annak sok sikerélménye lesz. Talán biztatás olvasható ki abból, hogy ezt tapasztalatból mondom: gimnáziumi lakatos gyakorlat, ács szakmai gyakorlat, teológia tanári oklevél, üveg-porcelán kereskedelem, asztalos szakképesítés, faipari kisvállalkozás, intézményi üzemeltetés... két saját ház építése és számos építőipari segítő gyakorlat kellett egy nagycsalád megélhetéséhez. Tapasztalatok, élmények és eredmények fejlesztettek. Az életképességhez nem csibészség, hanem éltetni akarás kell.

A talpraesettség nem betyárvirtus. Nem mindegy, hogy hogyan és honnan jött az a jövedelem, amelyből élek, élünk. Vespasianus császár, mikor kivetette a WC-adót, mondta Titus fiának: „A pénznek nincs szaga!” Fő, hogy legyen és minél több legyen. Kegyesen is növelhető ez a kód: többől többet is tudok majd adni. A jézusi embernek más az értékrendje: nem azért születünk, hogy fölélve éljünk. Élni, élni hagyni és éltetni születünk. Az iszlám hagyomány Jézusa figyelmeztet: „A vagyon csillogása elveszi hitetek fényét!” (I.h.IV.144). Ahol a kincsünk, ott a szívünk...

3./ Egymást segítő megfontolások.

Isten Országá helyes **önszeretetre** épül. Amit szeretném, hogy velem tegyenek, azt kell tennem másnak. **Önzés** az, mikor más kárára akarom a magam és szeretteim javát. Az önszeretet pozitív fogalom.

Lehetséges a helyes ön és családi, testvéri szeretet, mikor egymást is éltetjük. Jó tudni, hogy minden bírvágy hiánypótlási vágyra épül. A hiányérzet pedig az igény szint függvénye. Ezt féken tartani nem aszketikus elfojtással kell, hanem adakozó aktivitással. Aki igényli a jó tettek sikerélményét, az ismerheti ennek az aktivitásnak örömét. Ez az aktivitás is koncentrikus körökben valósul, kezdve szeretteinkkel, folytatva felebarátainkkal, egészen az ellenségeinkig.

Értékáramoltató élet azt jelenti, hogy előbb kérdezzük, azután vásárolunk, ha muszáj. Meglévő dolgainkat tovább adjuk, mikor már nekünk nincs vagy nem annyira van szükségünk rá, mint szeretteinknek. Gyermekeink az idegenből kapott holmikban fészengve mentek iskolába (nehogy felismerjék az adakozók, mert az nagyon ciki...), míg a családi vagy bokros adományokat jóleső, humoros hangulatban viselték. Rászorulónak látszani kellemetlen érzés. Megajándékozottnak mutatkozni büszke érzés: ilyen barátink vannak.

Értéket termelő élet azt jelenti, hogy ki mihez ért, abban segítsen. A kétkezi szakmákban ez természetes (víz, gáz, fűtés, asztalos, ács, villany...). Az értelmiségi szakmákban is természetessé kell válnon (egészségügy, pedagógia...). Ezt segíthetik a munka- és szakcsoportjaink (egészségügyi, pedagógiai, irodalmi, liturgikus, közgazdasági...). Megélhetési területek rangsora a világban azt jelenti, hogy lenézett területek a kétkeziek: erősen leépült a szakmunkák iránti érdeklődés. Helyre kell billentenünk az értékeket: a lábra és a fejre egyaránt szükség van. Felértékelődtek a „magasztosabb” szakterületek, mintha a világ uralmi struktúrája szerint értelmeződne az egész élet. Számunkra az a magasztosabb, amelyben jobban tudok szolgálni. Visszahozzuk a kérges kéz becsületét, a háttér szolgáltatások tekintélyét, a kis dolgokban nagyot és minőséget teljesíteni tudók megbecsülését.

Igényeink szintje ellentétes a világban tapasztalt törekvésekkel. Növekvő igények mellett aligha marad érdemi és rendszeres adakozásra pénz. Igényesnek lennünk a javak megosztásában és nem annak föllélésében kell. A föllélés ismérve, mikor a gazdag világhoz és nem az éhezők világához hasonlítjuk magunkat. Ismérve az emberi gyengeséget, bevált módszer, hogy jövedelmünk bevételekor rögtön kiemeljük azt a részt, melyet mások megsegítésére szánunk. Menet közben ugyanis kiderülhet, hogy minden fillérnek tíz helye is lenne a magunk életvitelében is.

Biztonsági tartalék képzése bizalmatlanság Isten gondviselő szeretetében? Nem gondolom. A Teremtő ész tadván azt is belénk ojtotta, hogy adakozókként és ne rászorulókként éljünk. Mi a szükséges és elégséges mérték? Egyéni lelkiismeret, családi közös döntés adja meg. Itt a leggyengébb láncszemet a magasabb igény szintű jelenti. Egy nagy család minden keresetét és adományt föl képes élni. Bevált szemlélet, hogy minden megajándékozottság újabb értékáramoltatásra buzdítson.

Elnyelő, feneketlen kút helyett csörgedező, éltető patakká kell lennünk!

